

Numărul 20. Oradea-mare 19 maiu (1 iunie) 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

C o ș e i u g u l .

*O blată casă veche, săracă, prăpădită.
În uliță, așteaptă un dric și mai sărac.
Miroase-a luminare de ceară-n seă topită.
Drumeții ved pe masă un mort și cruce-și fac.*

*Un gângăvit de preot se-aude. Despletită,
Desfigurată, umbră, apare într'un lac
De lucrămî o femeie, — soție părăsită —
Cu ochii nicăierea, cu fața geam opac.*

*Apare și coșciugul... și-'nmărmurit te lasă:
Î l-a-'mbrăcat cu rochia ei albă de mireasă.
Sublimă bogăție a estei săraci...*

*Și, pe când dricul scoate pe unul dintre vii,
Îmi vine-n gând o frasă brutală, ne-'ndurată:
„O inimă săracă nu trebuie să bată.“*

Haralamb G. Lecca.

Ieoane din viață.

(Amintiri.)

I

În luptă cu bandiții. Pescuit din Morava. „Taci, taci, nu fi prost!“ Înapoi în Macedonia. În gimnasiul din Bitolla. La dl V. A. Urechiă. Unchiu Toma.

Tușea Lena, sora cea mai mică a tatei, me adușese mititel din Bitolia, despărțindu-me de Ștefana, surioara mea, cu scop să-mi dea „instrucțiune românească“ — așa glăsuia telegrama Tușei — căci în anul 1877 nu se pomenia încă școală românească

în Bitolia și eu a trebuit să urmez vre-o trei ani în școala greacă, când am început să învăț carte.

Astfel, cu bucuria în suflet că voi putea să me instruesc în limba maternă, în primăvara anului 1878, fui incredințat chirigiului Pavel din Șiacista să me aducă în România.

Acesta m'a suit pe un cal, ce mai purtă și alte poveri pe lungu-i samar, căruia dându-i un biciu, a intrat în rëndul celor 25 de călăreți pe cari i transportă numitul chirigiu din Macedonia în țară.

Ceata aceasta de călăreți eră formată din toate vârstele și anume: vre-o 4 bătrâni între 50 și 60 ani, vre-o 16 tineri, 3 femei cu prunci la sîn, o fată și eu, trebuind să lase chirigiul pe unii la Severin, pe alții la Calafat, ori la Craiova, în fine, prin toate orașele Olteniei, ba pe unii urmă să-i transporte și prin orașele Moldovei, luând de la fiecare din noi câte 5 până la 10 lire turcești, după persoană și depărtarea locului ce o transportă.

Acesta eră singurul mijloc de transport pe vremele acele, când chirigiul câștiga sume însemnate, de multe ori inse pe căi neonestе, căci incredințându-li-se și sume de bani, din partea soțului din străinătate pentru a-i predă soției, eră de ajuns chirigiul să fie de rea credință — să scornească o minciună, că a fost jefuit de bandiți — ca s'ermana soție să se resemneze în virtutea ei și să roage pe cel de sus de a dăruî sănătate soțului ei pentru ca cu a doua venire a chirigiului să-i aducă ceva parale. Chirigiul le concepeau scrisorile către bărbați, cari rămăneau *pliroforiști* de reutatea ce le-o aducea scrisoarea nevestelor lor și sfârșiau prin a-i felicita că au scăpat cu viața și au prin cine să trimită de astă dată ceva parale acasă.

Astfel de casuri erău dese pe atunci.

Drumul se făcea prin Serbia. Trebuia să trecem prin orașele: Prilep, Scopia, Vranina, Kumanola (oraș întemeiat de Kumani), Lefscofta, Niș, Kraguzevêt, să mai străbatem doue orașele, pentru

a ajunge la Radoveț, port la Dunăre, spre a trece la Gruia noastră din Mehedinți.

Lângă Babunnia (Turcia) s'a încins o luptă între bandiți și ai noștri. Gloanțele ne vâjăiau pe lângă urechi. După vre-o jumătate de oră, bandiții, simțind că ai noștri au munițiuni suficiente, bătură în retragere, fiindu-le cu neputință a ne jefui. În urma acestei lupte, noi am avut 2 răniți și anume: o fată de 14 ani, care călătoria nedespărțită de mine și-și împărtășia bucuria și durerea numai mie, fu rănită la braț, precum și unul din ajutoarele chirigiului, un fărșerot gigant.

Pe mine me interesă și me durea rana dragei mele camarade de călătorie. Din cauza glonțului care trebuia extras de la brațul ei, am poposit trei zile la Scopia. Toți se mai plimbase în acest timp, numai eu nu m'am mișcat de la căpăteliul fetei. Mângăerile ce i deteam, i ușurase suferințele. Cu ce greutate s'a despărțit de mine sormană, când am ajuns în țară, urmând să meargă la un frate al ei care domiciliu în Iași.

Dar de atunci ne-am pierdut de urmă și nu ne-am mai întâlnit. De sigur, dacă norocul ne-ar scoate pe unul în calea altuia, nu ne-am mai cunoașce, după un pătrar de veac aproape.

Urmând călătoria noastră pe valea Moravei din Serbia, am mai pățit un accident, în urma căruia eu eră să trec în lumea dreptilor și iată ce s'a întâmplat: caii mergeau însetați și prăpădiți pe șoseaua împetruită, ce o țermureșce riul Morava. Aceasta șosea e ridicată cu un metru mai sus de nivelul apei; calul meu, voind să-și astempere setea, făcu un pas greșit, își perdū echilibrul, se rostogoli de pe mal și eu fui asvêrlit distanță de vre-o trei metri în albia Moravei.

La țipătul meu disperat și al tovarășei mele de călătorie, al cărei cal urmase la pas pe al meu, săriră vre-o trei voinicii din ajutoarele chirigiului și me pescuiră, apoi m'au învălit în niște bunde. Din cauza spaimei și a recelei fui apucat de niște friguri, cari nu me slăbiră decât peste trei luni.

În fine, după atâtea peripeții dureroase, pe cari nu le voi uita, am sosit prin punctul Gruia la schela Hinova, din județul Mehedinți, unde-și avea rostul tușea Lena, al cărei soț eră un comerciant avut. Acesta ținea un han zis hanul lui Huștea, în care făcea dever mare cu coloniale și bături spirtoase.

Tușea și unchiu me sărutară cu dușoșie, apoi vedând că tușesc reu și me prind frigurile din 2 în 2 zile, m'au îngrijit până me făcu bine și de aci încolo, în loc să me trimită la școală, după cum me așteptam, tușea și-a schimbat păreri după ale soțului ei și nu m'a mai trimis la învățatură, ci într'o bună dimineață, mi-a încins șorțul alb de americană cu toată autoritatea părintească și pe când eu lacrimam, silindu-me să-mi ascund indignarea față de macheavelismul tușei mele, dânsa imi zicea:

— Tacă, tacă, nu fi prost! Ce? Dascăl am să te fac să mori de foame? Negistor, negustor, uite cum e unchiul teu, să te joacă mâne poimâne și tu cu lirele prin busunare... Sormană femeie, așa credea ea că mi-o fi mult mai bine, decât să me îndoaie cu carte.

Doi ani de zile m'am chinuit eu încins cu șorțul de băcănie și făcând pe băiatul vrednic și credincios în prăvălia lui unchiu, dar în cele din urmă,

vedând că la toate rugăciunile mele de a me trimite cel puțin la școala din sat, rămân neînduplecați, i-am părăsit într'o bună zi și mi-am pierdut de urmă fără să mai știe unde me găsească.

Plecând de lângă bunele mele rude (?) 4 ani am rătăcit când într'o parte, când într'alta, stabilindu-me în cele din urmă la unchiu Toma — un consăngean al meu, căruia din obișnuință i-am zis unchiu — ca să me facă administrator de moșie la Menții din față.

Care nu-mi fu mirarea, când vedui în curtea conacului pe tușea Lena urmată de soțul ei, apropiindu-se de intrare.

Ei au cercetat de urma mea și aflând unde sunt, au venit să-mi propună să merg cu ei acasă, unde voesc să încheie bilanțul vieții. N'aveam pe atunci mai mult de 15 ani. Me apucase un dor de Ștefana și de verișoarele mele: Marioara și Eugenia, de nu mai știeam, astfel că insistențele lor me găsiră prea slab pentru a me opune.

În anul 1884 dar, me reintorsei în Macedonia. Actualul liceu român din Bitolia, pe atunci gimnaziu, funcționa abia de 3 ani. Directorul gimnaziului, Corvin, cum me vedu, a crezut că m'am rentors, în calitate de dascalie, și după ce află peripețiile pribegiei mele, a zis:

— Nu face nimic, ai timp de învățat de aci înainte, te înscriem ca bursier al nostru.

Înscriindu-me dar bursier sub inspectoratul Margarit, me așternui serios la carte, declarând dușneștii cu atâtea înverșunare, încât tușea Zița, sora tatei cea mare, în casa căreia me găsim, intrase în griji cu mine și se plângea vecinilor că i-e frică să nu dau în atac, ori să nu înnebunesc — că și noaptea în vis spun lecția și că adesea ori nu dorm până la 2 din noapte și câte alte *fantaxii* nu-i intrase în capul sormanii bețrane.

Astăzi dânsa e centenară. N'am vedut-o, sunt 20 ani. Repausatul Dăut, primul meu profesor de latină, mi se părea cam sucit. Acest profesor original, în timpul vacanțelor pășcea turmele sale de oi și capre prin munții Tesaliei. Dacă intră în clasă, apoi nu prea avea obiceiul să stea mult pe catedră, ci se suiă la colțul primei bănci și de acolo cu piciorul peste picior, fumând din țigarea lui de lemn ordinar, ne ascultă, fără să aibă nevoie de vre-un autor, fiind un cunosător profund al limbei ce ne-o predă. El eră primul elev din școlarii macedoneni, aduși de călugărul Averchie să învețe la școala macedo-română înființată în București de V. A. Urechia, acel călugăr care, vedând pentru prima oară defilarea armatei române înaintea lui Cuza Vodă, a exclamat electricat: — „Am ș' mine hiu aromân!” (dar și eu sunt român!)

Dăut ținea cu ori ce preț să scoată premiant pe un avdeliot al seui, dar cu lupta ce o duceam pentru întietate, am învins pe colegul meu, cu toată opoziția lui Dăut.

Insist asupra acestui amănunt fără însemnătate pentru niște „Icoane“ ca să arăt că la vârsta de 15 ani, cum n'avusesem ocazie încă să obosesc creierul cu învățatură oficială, memoria mea eră accesibilă tuturor materiilor pe cari le gustam cu lacomie. Până aci imi hrănisem sufletul exclusiv cu haiducii lui Panait Macri, ziaristul veșnic tiner și ferice, pentru care am o deosebită deferență. Și cu toate aceste haiducii lui Macri imi prinsese bine, căci me

intetise la concurență cu dsa. Cum adică? Eu n'aveam idee de ce însemnează subiect gramatical și me încumetasem să scriu un roman? Scrisesem o sută de coale pe câte 4 pagini, un subiect sensationnal și ca titlu: „Ucigașul din Castel“. Ce romantic! Și cine eră acest ucigaș, me rog, care îmi turburase seninătatea mea sufletească pe vremea când me găsiam ca administrator de lux la unchiu Toma?

Eră un afurisit de baci, mai mare peste cio-banii dlui Gheorghe Licca, cel mai bogat din satul meu, care, în anul plecării mele din Macedonia, s'a înțeles cu tâlharii din codru să prădeze pe stăpânul seü.

Astfel, tâlharii în număr de 50, au încongiurat zidurile casei consăteanului meu și făcând scări din piroane bătute în zid, a suit întei căpitanul, care fiind zărit de fata cea mare a lui Licca, acesta l-a luat la semn și descărcând un glonte în peptu-i, s'a rostogolit în curte ca un mistreț și tot așa hieca a mai împușcat vre-o 9 tâlhari, până ce din nenorocire, la al unspre-zece-lea foc, a isbit în stêlpul orizontal care ținea porțile închise și sfărâmându-se în țandări, porțile au fost date de la sine în lături; atunci tâlharii deteră buzna în casă. Licca, viteazul nostru consătean, a mai culcat doi la pragul primei trepte, apoi tâlharii îl decapitează ca pe un puî de găină și tot așa și pe frate-seü Nicola, un moșneag neputincios care se ascunsese de frică în pimniță, precum și pe ceilalți membrii ai familiei luând cu sine fiecare ce a putut. — Dimineața pustiul, cenușa și cadavrele nenorocitelor victime se vedeau printre dărămături.

Acesta eră romanul meu de 100 coale, pe care l-am pierdut, ajuns prada flacărilor, cu ocazia unui incendiu ce a consumat casa fostei mele gazde de mai târziu, Baba Sanda și dacă nu venia vorba acum, rămânea uitat în negura veciei.

Dar să revin la firul intrerupt al poveștii.

(Va urmă.)

Petru Vulcan.

O s m a n - p a ș a .

*Acum te cutremuri! Cunoșci
Că drumul ți-e 'n marginea gropii.
De geaba te-asvêrli și te-apropii
Cu vuet și tropot de oști.*

*În frunte, pe calul teü murg,
Pornit-ai urgia peririi,
Strivit-ai în șanț grenadirii —
Dar iată, că ranele-ți curg,*

*Se sperie murgul de pușci,
Și-ți scapă din scară piciorul,
Turbat e 'mprejuru-ți omorul
Cu dinții tu gura-ți-o mușci.*

*Se 'ncurcă taborele 'n drum
Și-ți fug călăreții de-avalma, —*

*Ridică-ți, puternice, palma
Și-oprește-ți tabiile-acum!*

*Cuvântul ce-odată fu zid
Când vrut-ai Nizamii să fugă,
Azi lor li se pare că-î rugă
S'alerge mai iute spre Vid.*

*Al aripi, grăbitule vânt,
Tu șoimule-a cerului cale!
Fă locuri, oștirilor tale
Să între mai iute 'n pământ.*

*Și 'n sine-ți tu zis-ai: E reü!
Ca norii ce 'ntunecă luna,
Curgeam de pe dealuri într'una
Noi, reii poporului teü.*

*De-alungul întinsei câmpii
Aleargă sêlbatica spaimă
Și, plină de gemet, ingaimă
Și rugii și blesteme pustii —*

*Gaziule-Osmene, ești prins!
Și toate cetățile tale
Vor sta 'ntunecate de jale,
Că soarele lumii li-e stins.*

*Dar astfel e soarta, eroi!
Căci soarele care se stinse
La voi, o resboinică, s'aprinse
Mai vrednic de viață, la noi!*

G. Coșbuc.

L i c u r i e î u l .

(Din datinele și credințele Românilor despre insecte.)

Line-a călătorit mai adeseori în decursul verii noaptea, și mai ales după apusul soarelui până cătră miezul nopții, printr'o pădure saü pe sub poalele acesteia, pe unde se află multe tufișe, acela trebuie numai decât să fi observat un fel de puncte lucitoare ca niște stelute, cari zac nemișcate în iarba saü cari plutesc încet prin aer.

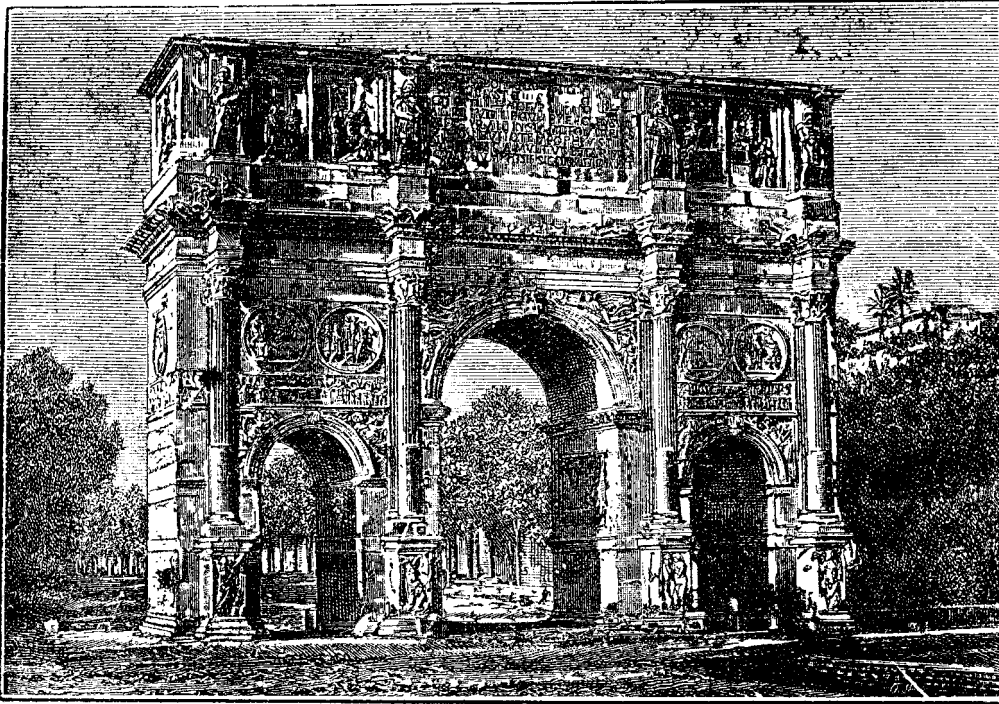
Aceste puncte lucitoare nu sânt nimică alta fără numai licurirea ce-o produce un gândăcel numit în cele mai multe părți locuite de Români: Licuriciu,¹ iară în Bucovina, pe lângă Licuriciu, încă și Făclieș,² Fânăraș,³ Focul lui Dumnezeu,⁴ Gândă-

¹ Enciclopedia română. Vol. III. p. 100; — Laurian și Massim: Dict. limbii române. t. II. p. 164; — Nanian: Zoologia. p. 135; — Ananescu: Zoologia. p. 214.

² Dat. Rom. din Frătăușul-vechiu, dict. de George Onciul: „Gândăcelul acesta se numește astfel de-aceea, fiind că lucește ca o făclie“.

³ Dat. Rom. din Fondul-Sadovei, precum și 'n alte sate de la munte, com. de Leon Latiș, stud. gimn.

⁴ Usitat la Rom. din Reusenî, com. de Vas. Pop, stud. gimn.

Poarta lui Nero în Roma.

cel scântei,¹ Lumină de pădure,² Scânteuță,³ și Ste-luță,⁴ lat. *Lampyrus noctiluca* L.

Licurielul e un insect mic și oachiș din familia Lampiridelor; are corp întins, cam de 10 mm. de lung, și moale; antene în formă de fir; iară în par-tea de deșupt a abdomenului organe de iluminat (fosforescență). El petrece de regulă prin iarbă, sboară rar, și se află în toate țările locuite de Români.⁵

Femeiușca Licurielului se deosebește foarte mult de bărbătelul său și anume prin aceea că înteu: e mai lungă decât densusul, adică de 15—16 mm., al doilea că are mai multă lumină fosforică, și al treilea că n'are de fel aripi, ci samenă mai mult unei larve. De-aice vine apoi și datina Românilor din unele părți ale Bucovinei a o numi, spre deosebire de bărbătelul său, Viermișor⁶, Viermuț⁷ și Vierme lucitor.⁸

Despre acest insect mic există la Români de pe „Câmpia Ardealului“, com. Pogăceaua, următoarea legendă.

„Zice că scoborându-se odată bunul Dumnezeu din cer jos pe pământ, a luat cu sine și vr'o câțiva îngeri ca să le arete și lor lumea în care trăesc oam-neni pământeni.

„Îngeri, umblând încolo și 'ncoace prin lumea largă, cât timp vor fi umblat, le plăcură tare mult

¹ Usitat la Rom. din Brăesci, com. de Ioan Pohoată stud. gimn.: „Gândăcelul acesta se numește de-aceea așa, pen-tru că strălucește noaptea ca o scântee“.

² Usitat în Putna, dict. de Samuil Lucaciu.

³ Usitat la Rom. din Stulpicani, com. de Nic. Cotlareuc, stud. gimn.

⁴ Usitat în Crasn, dict. de Anisia Iliuț.

⁵ Enciclopedia română. Vol. III. p. 100.

⁶ Usitat la Români din Tereblecea, com. de Pavel Scrip-cariu, stud. gimn. și la cei din Valea-Putnei, com. de Em. An-tonovici, stud. gimn.

⁷ Usitat la Rom. din Vicovul-de-sus, dict. de Toader Ionesi.

⁸ Usitat la Rom. din Câmpulung, com. de Vas. Burdu-hos, stud. gimn.

de lumea oamenilor pământeni, și mai cu seamă u-nuia așa încât la despăr-tenie încep a plânge cu hohot, de-i curgeau lacri-mile vale.

„După ce se depărtară de pământ, înălțându-se în sus cătră cer, Dumnezeu a întrebat ce au văduț ei mai frumos și ce le-au plă-cut mai mult pe pământ?

„Îngeri răspuseră că bisericii frmoase, ori că-lugări îmbrăcați în haîne potrivite, ori codru cu frunza verde, ori florile mi-rositoare, numai unul nu-î respunde nimic, far' sta trist și 'ngândurat.

„Mai în urmă îl întreba Dumnezeu și pe acesta că pentru ce e atât de trist și de ce nu respunde ni-mic?

— „Mi-î frică că me veți certă reu! — îi respunde îngerul.

— Nu-ți fie teamă de nimic! — îi zise Dum-nezeu, — căci de una și aceeaș soarte ve veți bucură.

„Îngerul, cădând în genunchi dinaintea lui Dumnezeu cu ochii scăldați în lacrimi îi zise:

— „Doamne! is trist și amarit de-aceea, că ochii unei pământene mi-au picat așa de dragi, cât nu-i modru ca să-î mai uit vre odată, fiind așa de fru-moși cum nu mai vădușem nici odată!

— „Și ai cui erau? — întreba Dumnezeu.

— „Ai unei păstorite ce pășcea oi albe pe un câmp verde!

— „Și ai grăit ceva cu ea? — întreba iarăș Dumnezeu.

— „Da! căci îmi căduse dragă, și i-am spus că mi-aș da viața mea îngerească pentru ochii ei cei albaștri ca cerul înseninat!

„Auđind Dumnezeu cele spuse, încep a se face îngândurat, și din om cu fața senină și fruntea curată se prefăcu într'un moșneag cu fruntea toată crețe. Și apoi, cum mergeau așa, înălțându-se cu to-ții incetinel cătră scaunul cel dumnezeesc, ajungând la marginea cerului, Dumnezeu îi oprî în loc și le zise:

— „Sciū că dacă veți merge cu toții în cer și ve veți întelni cu ceialalți îngeri, acolo veți povesti despre lucrurile cele pământene, și fiind că lucrurile acestea nu-î iertat ca să le șcie și cei din cer, acum ve opresc pe toți aici!

„Și cum rosti cuvintele acestea Dumnezeu, i-a prefăcut pe toți în stele lumioase, luind de fericire că ele în toată vremea pot vedea lumea pământeană.

„Îngerul cel îndrăgostit, prefăcut fiind și el în stea, nu lucia de bucurie, ci mereu scăpăra, aruncând scântei de foc asupra celorlalte stele.

„Dumnezeu, văduș că din asta au să se în-temple nențelegeri între stele, a luat pe steaua cea plângătoare și, deslipindu-o de pe cer, i-a dat dru-mul spre pământ, aruncându-o așa de tare că tot în picuri de scântei a picat pe pământ, umplând in-

treg câmpul, unde fata cea cu ochi albastri eră cu oile.

„Scânteile acelea înse nu s'aũ stins, ei s'aũ făcut licuriciũ, pentru ca să nu-ĩ peară urma ingerului celui îndrăgostit în fata cea pămęnteană.

„De-atunci a trecut multă vreme, dar și acuma se povestește, că Licuriciĩ nu sũnt altceva decăt scânteii din steaua cea aruncatã de pe cer“.¹

Licuriciũ, dupã spusa Românilor din unele părți ale Bucovinei, se aratã mai cu seamã a vreme bună, nici când înse a sloatã.²

Dupã spusa Românilor din alte părți ale Bucovinei înse, când se vede Licuriciũ sburând, iarã femeușca sa strălucind prin tufișuri, atunci e un semn că a doua zi saũ chiar în noaptea aceea are să ploaie. Ploaia n'are să fie vehementã, ci liniștitã. Iarã dacã a plouat mai multe zile dupã olaltã și Licuriciũ, care în restimpul acesta nu se putea nicãiri observã, se aratã de-odatã sburând prin aer saũ strălucind prin tufișuri, atunci e semn că în scurt timp dupã aceasta are să înceteze ploaia cu totul și că are să urmeze timp bun, frumos și cãlduros.³

Româniĩ din unele părți ale Transilvaniei înse cred și spun cã :

Licuriciũ vęnët a vedea, e semn cã se va schimbã vremea;⁴

Licuriciũ vara de timpuriũ a vedea, e sem de an cãlduros, iar :

Licuriciũ toamna târziũ a vedea, e semn de toamnă lungã.⁵

Tot la Româniĩ din unele părți ale Transilvaniei, pe lângã acestea, mai esistã încã și urmãtoarele credințe despre Licuriciũ și anume :

Licuriciũ fãrã soție a vedea, e semn cã are să ți se întęmple ceva neplãcere.⁶

Licuriciũ cu soție a vedea, e semn cã vei avea bucurie;⁷

Orbul, care va aflã noue Licurici, își va cãpëtã vederea;⁸

Licuriciĩ uscați și ținuti la grindã e bine;⁹

Cine are durere de ochi și va purtã Licurici la sine, acela se va însãnętoșã.¹⁰ Și 'n fine :

Copilul, în a cãruĩ scaldã se va pune trup de Licuriciũ, acela se va face luminat la minte.¹¹

¹ Com. de dl Theodor A. Bogdan, invęțãtor în Bistrița.

² Cred. Rom. din Carapeiũ, distr. Storojinetului, dict. de Vasile Cãrciũ, agricultor.

³ Com. de dl Ioan Nistor, cant. bis.

⁴ Din com. Șamșudul de Cãmpie, com. de dl Th. A. Bogdan.

⁵ Din com. Fãgãrãũ, com. de dl Th. A. Bogdan.

⁶ Din com. Pogãceaua, com. de dl Th. A. Bogdan.

⁷ Idem.

⁸ Din com. Riciu de Cãmpie, com. de dl Th. A. Bogdan.

⁹ Din com Craifalãũ, com. de dl Th. A. Bogdan.

¹⁰ Din com. Bozed, com. de dl Th. A. Bogdan.

¹¹ Din com. Milãșel, com. de dl Th. A. Bogdan.

O seamã de Romãnce din Bucovina, credęnd cã Licuriciũ este Focul lui Dumnezeuũ, și avęnd copii mititei bolnavi de plãnsori, adicã cari nu pot dormi și din cauza aceasta plãng necontentit ziua și noaptea, se 'ndreaptã dupã ce-apune soarele cu fața într'acolo, unde șeiũ cã se aflã mulți Licurici, și cum zãresc pe vre unul licurind, încep a rostii urmãtoarele cuvinte :

Dragul meũ,
Puțutul meũ!

Ia Focul lui Dumnezeuũ

Deci du-te

Iute

Pãn' la el

Și 'necinel

Apropie-te de el

Și-ți încãldește:

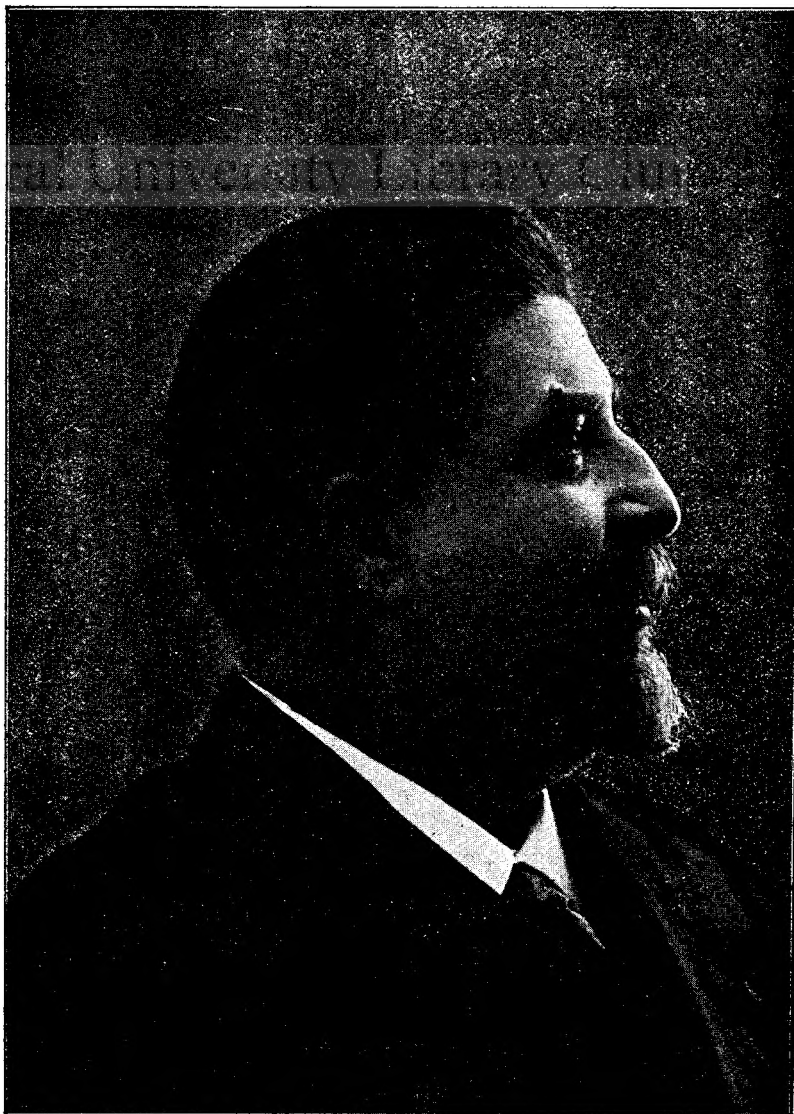
Mãnuțele

Și piciorutele,

Și las' acolo:

Plãnsorile

Și strinsorile

Stefan C. Hepites.

Și vin' apoi
La mămuca inapoi!¹

Sau așa :

Dragul mamiî puișor
Iată colo un focșor!
Deci grăbește
Și pornește
De-ți încălzește
Picioruțele
Și mânuțele
Și-ți las' acolo:
Plânsorile,
Strînsorile,
Durerile
Și toate chinurile
Și neodihna.
Și-ți ie de-acolo
Odihna
Și creșterea
Și 'ntoarce-acasă
Sănătos
Și voios!²

Rostind cuvintele acestea, se crede că copilul bolnav de plânsori, se 'nsănătoșează, nu plânge mai mult și doarme liniștit.

Româncele din unele părți ale Banatului, îndătimează de-a prinde câte un Licuriciu și-l aruncă pe vitele de prăsilă în credință că acestea se alungă mai de grabă și devin producătoare.³

În fine, merită a fi amintit și aceea că Licuriciul sau Gândacul strălucitor, după cum se mai numește acest insect în unele părți ale României, este foarte mult admirat de oameni. Feciorii mai ales string adeseori mai mulți ênși de acești gândăcei și puindu-i prin pălării, acestea atî în interiorul nopții un aspect ca și când fi fărmedate. Iar fetele, culegându-i, îi pun prin păhare și de 'mpreună cu acestea prin ferești.⁴

S. F. Marian.

D e z i u a t a .

*Eu apun în seara vieții,
Ear tu 'n faptul zilei creșci —
Ai putea să-mi fii copilă
Și me doare că ce-mă ești —*

*Căci unde-ai pornit cu harfă,
Nu-î o floare, toate mor —
Mistuite de arșița
Soarelui ucigător.*

*Vai de lumea cea pustie,
Fuți Lenițo 'n lumea lor,
Unde ploile-s cu soare,
Unde soarele-î cu nor.*

Maria Cunțanu.

Povestea împărătesei milostive.*

A fost odată o împărăteasă bună care voia să aline toate durerile, ce le vedea pe pământ. Cu cât făcea înse mai mult bine, cu atât i se părea că se înmulțesc necasurile. Mijloacele ei nu ajungeau să ajute pe săraci, vorba ei nu avea puterea să șteargă durerea celor întristați și mâna ei nu putea videcă teate boalele. Credea înse că Dzeu bunul n'a putut voi, ca pământul să fie așa de reu, și numai dacă ar șci oamenii cum să apuce lucrul, ar trebui să fie fericiți. Și s'a dus la biserică și a zis o rugăciune, despre a cărei putere și îndrăneală nici că ș-a putut da seamă în ciăsul acela. Ea s'a rugat cum fac și alți oameni în nepriceperea lor, cari nu șciu ce-î așteaptă, de le va implini Dzeu rugarea.

Ea zise : Doamne, Dzeule, fă ca decâte ori în-têlnesc pe vr'unul care suferă să devină fericit uitându-me la el, chiar dacă ar trebui să iaă asupra-mi suferințele lui.

Ea a eșit cu inima plină de teamă, că oare a ascultat-o Dzeu, căci Dzeu pare a nu ne auđi câte-odată, când ne rugăm. Dar încă în ziua aceea a vêđut, că rugăciunea i-a fost ascultată.

Ea se întêlni cu un băiat purtat într'o cărucioară. El nu făcuse, șermanul, în viața lui încă nici un pas. Ea-l cunoșcea deja de demult, și el iubiă pe buna împărăteasă cu toată puterea sufletului seui. Ca și de alte-ori, veni lângă el, îi luă mâna lui cea mititică într'a ei și-i vorbi cu vocea ei dulce despre însănătoșarea-i apropiată. Ochiul băiatului se făceau tot mai mari. Împărătesei i se părea că-i suge toată puterea din ochii ei și că ar cuprinde-o o slăbiciune nemai pomenită până atunci. Și dintr'odată s'a îndreptat băiatul în sus : „Cred că pot să umblu !” zise el, ca 'n vis, se ridică de pe patul lui de dureri și plecă ca și când n'ar fi fost nici odată olog. Împărăteasa zimbî obidată la veselia lui, merse acasă, se puse în pat și remase pentru multe săptămâni ologă. Picioarele-i erau ca moarte. Ea înse respingea ori ce ajutor medical și zicea că implinindu-se timpul, îi va luă Dzeu durerea. Așa a și fost. De la întemplantarea asta încolo și-a încărcat în felul acesta o boală după alta, a devenit oarbă, surdă, mută, a fost scuturată de friguri, dar din toate aceste cercări eșia tot mai frumoasă, tot mai tineră. Nici când nu o auđia plângându-se. În curênd înse s'a vestit minunata ei putere de vindecare și oamenii o asaltau și o chinuiau cu suferințele lor, fără să presimtă ce jertfe le aduce ea lor. Se zicea numai că împărăteasa se molipseșce de toate boalele și că nu lasă pe nimeni ca să o grijească, mai ales când eră vorba de copii. Cu sărăcia mergea lucrul în curênd tot așa. Eră foarte iscoditoare intru a da de lucru, ea ênsăș înse deja de mult nu mai avea nimic, nu putea să-și permită nici cea mai mică plăcere, fiind că totdauna îi lipsiau mijloacele pentru așa ceva ; și ori cât o ajutură bărbatul ei, care o iubiă cu atâta gingășie, ajunsese ca sfânta Elisabeta, încât abiă mai avea o mantilă. Numele ei eră binecuvântat de toată lumea ; toți se siliau să ajungă în apropierea ei, să o atingă, să-I fure o privire ; pentru că strălucirea ochilor ei mângăia pe toți cei ce priviau în ei. Eră mulțumit și liniștit și afla că ai o soarte

¹ Dat Rom. din Reusenî, com. de Vas. Pop.

² S. Fl. Marian : „Nașterea la Români” p. 361.

³ Com. de dl Iosif Olariu, învățator pensionat în Maidan.

⁴ Com. de dl S. Theodorescu-Chirilean.

* Din cartea „Märchen einer Königin”, cel mai nou op al reginei Elisabeta a României.

bună, chiar și dacă numai mai înainte te certaseși cu Dzeu. Nime nu putea rezistă păcii care emană de la ea.

Mai grele i se păreau căsurile, când eră reu înțeleasă, când potolise cearta și pentru aceea eră întimpinată cu vorbe rele în casa ei proprie. La astfel de prilejuri eră p'aci să uite că asta e o parte din darul ei plin de binecuvântare și plângea pe ascuns. În curând înse se risipiau norii din nou și ea vedu că și pe terenul spiritual trebuie să iee asupra-și necasurile altora.

Răbdarea ei nu mai putea fi zguduită de aici incolo. Și oamenii uitară că au chinuit-o, ba credeau că au iubit-o totdeauna și nu au înțeles-o greșit nici n'au hulit-o nici odată. O privire a ochilor ei le dăruise uitarea.

O experiență foarte minunată eră pentru ea, când aducea pe un om cădut în grea ispită pe calea adevărului, dar în schimb pentru aceasta suferia chinurile muștrării de conștiință și ale pocăinței ca și când ar fi comis o crimă. Asta eră foarte greu de suportat, pentru că se știea fără vină, și totuși i se sbătea inima ziua și noaptea ca de groaza morții.

Pe câte un moment vedea că e ceva trecător, ea și altă dată; dar suferința eră foarte mare.

Într'o zi a fost oprită de o femeie sërmană: „O, dragă împărăteasă, unicul meu copil trage de moarte! Și eu știu că ai leacuri minunate, cari ajută și unde nu mai poate ajuta nimic!“ Fără a sta la îndoială, alergă la patul muribundului, pe care geamea băiețelului în prada morții. El se mai uită încă odată la ea și aceasta singură privire îi reaprinse flacăra vieții, respirația îi reveni, buzele reci și palide deveniră roșii și calde, și mama mulțumitoare cădu la picioarele împărătesei, îmbrățișând acuz genunchii ei, acuz pe fiul ei mântuit.

Când s'a rentors acumacasă, nu se mai simția așa de obosită ca altă dată. Dar pentru aceea așteptă cu siguranță o boală grea, poate chiar moartea. Ce groază a cuprins-o înse, când în ziua următoare i se mbolnăvește greu unicul ei copilăș, alergând cu pași repezi spre moarte. „Doamne, Doamne!“ se plângea ea, „nu cere jertfa asta de la mine, căci trece peste puterile mele!“ — Zadarnică i-a fost rugarea. Zadarnică grija experimentată! Și privirea ei își perduse puterea. Copilul ei nu-și mai deschidea ochii și gângăvia numai de ingeri frumoși și de flori, până când zăcu tăcut și alb în brațele ei, iar ea, o femeie frântă, dar fără lacrimi, fără bocete, fără putere, mai simția numai ca și când ar arde de durere. Din căsaul acesta pare că-și perduse și darul ei.

Oamenii ziceau că și-a pierdut încrederea în leacurile ei miraculoase. O vreme întunecată veni pentru sërmana împărăteasă. Ea se blăstema pe sine și rugăciunea ei. Își zicea că ea e de vină, că bărbatul ei e așa de nenorocit ca și densa. Lumea îi par că așa de întunecată, ca și când giur împregiur ar fi tot noapte și n'ar mai fi resărit de soare, n'ar mai fi flori frumoase, cântec de păsărele, nimic, nimic din ceea ce îi încălziă odată inima. Ea, care nu se plânse nici odată, până când credea că a luat durerile altora, acum i se părea cerul crudel, și nu avea putere să se bucure pentru cealaltă mamă, care a fost scăpată de suferința cea mai îngrozitoare.

După un timp îndelungat, îndelungat, în care orbecase în necaz și îndoeli, adormi și ea odată.

Atunci i se părù că s'ar deschide ușa, și copilașul ei ar intră în casă, radios, fericit, s'ar pune pe dunga patului ei, i-ar luă cu mâna durerea de plumb de pept, i-ar adia cu o răsufare de vioarele — bucurie și i-ar zice cu voce de clopot: „Mamă nu plânge! Așa m'ai făcut de fericit, cum nu m'ai fi putut face nici când pe pământ, nici cu iubirea ta cea mai ferbinte. Nu plânge! Eu sunt totdeauna la tine! Tu ai făcut o greșală piie, când ai crezut că vei putea alina toată durerea de pe pământ. Și greșala aceasta ai trebuit s'o ispășești în pulbere. Pentru că pământul e așa cum îl vrea Dzeu, o mină, un cuptor ori o tigae de topit, o trecătoare foarte scurtă de la o existență la cealaltă existență, care e mai superioară sau mai inferioară, după cum au fost și ceea ce am învățat pe pământ. Răbdare, mamă! Ciasul mântuirii tale sună și eu sunt totdeauna la tine cu lumina mea. Tu mai poți încă mângăia, pentru că cređi în viața ce va să fie, despre care știi cu siguranță că ne așteaptă pe toți! Moarte nu există! Există numai o renaștere, și, o mamă dragă, dacă ai ști cât e de frumoasă, ai așteptă-o strălucind de fericire și n'ai mai oftă! Sărăcie trebuie să fie și boală și nedreptate și luptă. Totul e numai pentru curățire, pentru ajutorare reciprocă și milosivire. De aceea sunt fericiți toți cei ce ajută celor suferinđi cu toată puterea și cu toate jertfele și cu acordarea a tot ce au să de. Dar ca să prefacă pământul în paradis, nu pot, și nci nu le este iertat; pentru că pământul e un atelier, numit după concepțutul pământesc, iad sau purgator!“

Atunci se deșteptă împărăteasa și din momentul acela pacea s'a sălășluit în sufletul ei. Iară putea să facă bine, să mângăe, să mbucure — dar să vindece, nu! Și ea nu mai doria nimic, ei eră liniștită, mulțumită și respândia pace în giurul ei.

Tradusă de :

Ana Florea,
învătătoare.

Credințe și datini populare.

Descântec de mărit.

Fata respectivă ia un fir de tort de ițe cât ea de lung; apoi merge seara la apă curgătoare și — făcând rost cu firul cel de tort în degetele picioarelor — descântă următoarele :

Seara bună deie Dzo, apa Liordanului! — Sănătoasă, floare mândră și frumoasă. Ce-ai venit la mine? Eu am venit că-s amărită tare, că am picat în hulă mare. M'am luat de la casa noastră cinstită și iubită de toți ficiorii, de toți dănțaușii — pe drumul „Tărian“ la apa Liordan. Când fusei la mijloc de drum — bobonitoarele, fermecătoarele, de picioare me legară, de mijloc me spânzurară, de cosiță me inodară, de gură me 'nceșcară, de ochi me orbiră.

— Ho floare mândră și frumoasă, de picioare deslegă-te-oi, de mijloc despânzură-te-oi, de cosiță desnodă-te-oi, de gură descleşcă-te-oi, de ochi desorbite-te-oi, douesprezece raze a soarelui în fața obrazului, în sprincene pene, în brâncă buciun de aur daț-oi, pe ulița împăratului andăli-te-oi. Când cu buciunul buciună, toți ficiorii — cina pe masă or lăsă, afară or alergă și s'or întrebă: Ce fel de preoteasă, de boereasă, mere pe ulița noastră? — Nici

o boereasă, nici o preoteasă, ci-i floare ce mândră și frumoasă și zărăzoasă.

Apoi:

Io trimet un drac după data meu, după cuscrii mei în 9 colțuri de lume la data meu anume. Trimet pe 2 draci, trimet pe 3, trimet pe 4, pe 5, pe 6, trimet pe 7, pe 8, pe 9, trimet pe 99, pe 99 de lei, pe 99 de smei (aci fluera, — fișcură.) Leu leilor, tata smeilor, mamonul cel mai mare, care-i mai mare păstă tăți smei, păstă tăte rădăcinile! Eși dinde ești că nu-mi trebuiești. D'ase eși, ca 'n vis să nu te visez, aieve să nu te ved, te ie și te du în 9 colțuri de lume la data meu anume: la cuscrii mei, și nu le da stare și aședare, — nici în tîrg cu tîrgarii, nici în drum cu drumarii, nici în crăsmă bîutoare, nici în habă ședătoare — numa-l împinge și-l străpunge, cu aripele lovește-l, cu limbile străpunge-l, și nu-i da stare ș-alipot — cât ai arde un pîr în foc, ci-l împunge și-l tăt străpunge pînă irimă pî sub irimă, pîn melciul ochilor, pîn fața obrazului, pîn rădecina dinților și nu poată bea și nu poată mîncă pînă la noi a alergă, — cu mine s'a cunună. Că io bună plată ț-oî plăti — cocoșu birăului, puica santartăului, veduvă grasă din șatră țigănească — grițar din coasă împărătească (aci — închide ochii și aruncă crucerul) — ca să-ți iai palțeu d'oțel ș-o pincă de fer.

(Din apă se spală — apoi pleacă cătră casă) dar pîn' acasă nu se uită înderēt „dêr tătă lume“.

Descântec pe joc.

(În zori de zi — la fântână în curte.)

Dimineața bună apa Liordan! — Sănătoasă floare mândră și frumoasă! (Se spală și se închină la zuori) și zice iară: Dimineața bună zuori mîndre și frumoase! — Sănătoasă floare, ce ai venit la noi? Ce-ai alergat la noi? — Am venit zori mîndre și frumoase, să me cinstiți cu razele voastre, cu luminile voastre, să fiu zărăzoasă păstă tăte fetele, păstă tăte dăntăușele; așe să fiu de pomenită de toți jucăușii cum e de pomenită ziua de tătă lume, de data meu și de cuscrii mei.

Descântec de mărit.

(La soare.)

Dimineața bună deie Dzo soare mîndru și frumos și zărăzos păstă tătă lume! Venit-am la tine să me închin ție, șă me seamăn ție sft soare de la resărit, că la trupină mîndru ești încrengurat, — spală-me de ură și de negură, să fiu dragă tuturor cum e drag soarele creștinilor și la tătă lume. Așe și n'aibă stare și aședare data meu — cuscrii mei, cum n'ai stare și aședare tu sft soare — din ce resari pînă sfîntesci, — pînă la mine-or veni — și m'or cere și cu mine s'a cunună. Amin Doamne, amin, amin!

Descântec de mărit.

(La goz.)

Fata respectivă își câștigă urma — ficiorului pe care-l dorește, aceea o bagă într'o iagă (sticlă), — apoi merge acasă aprinde focu în cuptor (de regulă sâmbătă seara) în semn că arde pe N. N. inima lui, — urma lui pe care o băgase în foc cu iaga zicînd:

Așe să crepe irima — lui — cum va crepă iaga în cuptor, apoi infundă cuptorul zicînd — că nu infundă cuptorul, ci „irima“ și puterile — să nu se poată hodini pînă la ea va veni.

După acestea își ia o frigare, un cuțit și un cuiu de la „irima“ carului și cu acestea merge la goz (locul unde se aruncă gozul din casă) și pînă când descântă următoarele, tot înțapă, tae și împunge gozul.

— Seara bună, gozule! — Sănătoasă Floare, ședî Floare, ce ai venit la mine? — N'oi ședea, gozule, că am auzit că are pămîntul 3 fete, una-i mută, una-i surdă, una-i oarbă. Eū le trimet pe toate trele pînă la data meu anume la... Mitru, — ca cea oarbă să-l orbească, să nu vadă ca mină de dragă și de frumoasă de găzdoae bună 'n casă, să se despărtească de cătă tăți ficiorii, de cătă tăte dăntăușile, do cătă părinți, de cătă neamuri, de cătă frați și surori și și n'aibă stare ș-alipot — cât ai arde un pîr în foc pînă n'a veni la mine pe loc. — Ce mută să-l amuțească, să nu poată vorovi nici cu draguțe, nici cu ibovnice, nici cu neamuri pînă la mine a veni și cu mine a vorovi. — Ce surdă să-l asurdească și n'audă pe altele numai pe mine. El și nu fie hodinit — pîn' cu mine nu să hodini, și și n'aibă stare și aședare nici în tîrg cu tîrgarii, nici în drum cu drumarii, nici în crăsmă bîutoare, nici în habă (ședătoare) pînă la mine a trage, cu mine s'a țuca și pe mine m'a luă. Amin!

Culese din Ineu (Bihor.)

Avram Igna.

Cîntece populare.

Mei badeo de lângă iaz,
Fă-ți fântână la pîrlaz.
Și strigă seara pe lună:
Ha! leleo la apă bună!
— Ba eū badeo n'oi veni,
Că n'am pînză d'a nălbî
Și nici vorbe d'a vorbi,
Pânzele le-am inalbit,
Când badițo ne-am iubit,
Și vorbele le-am uitat,
De când badeo te-am lăsat.

Trandafir brașovenesc,
Aoileū ce mult iubesc,
Ai mîndră să te 'ntîlnes,
Doue vorbe să-ți grăesc,
Să-î vorbesc s'o zăpăcesc,
Ș-apoi să me despărțesc,
De nu vrea s'o mai iubesc.

Foae verde mărăcine,
Badeo căt trăești pe lume,
Nu-ți strigă mîndra pe nume,
Că dragostea ț-i-oî rîpune.
Strigă-me floare de ceapă,
Nimeni să nu te priceapă,
Și strigă floare de vie,
Nimene să nu te șcie.

Auđite de la Ion Cepariu, din Ocna Sibiului.

Ch. Țapu.

SALON.

Stefan C. Hepites.

Academia Română, în sesiunea sa generală din primăvara aceasta, a ales membru în secțiunea științelor pe dl Stefan C. Hepites. Prin aceasta alegere, Academia a dorit să fie represintat în șirul membrilor sei un nou ram al științelor și anume meteorologia. Pe acest teren, noul membru are meritele cele mai mari în România, încât se poate numi chiar fondatorul institutului meteorologic din Bucureșei ce dirigează.

Stefan C. Hepites, al cărui portret îl publicăm în nr. present, s'a născut la Brăila în 5/17 februarie 1851. Este fiul decedatului dr. Constantin C. Hepites, om învățat, fost profesor al școlii naționale de medicină și autorul mai multor opere științifice, între cari și prima Farmacopeea Română. Mamă-sa, Smaranda, eră fata serdarului Ion Dimbovicean din Bucureșei.

S-a început studiile la Brăila, le-a continuat în Ploesci, Bucureșei. La 1865 intră în școala militară, unde a studiat patru ani, eșind la 1869 ca sub-locotenent de artilerie. Trimis de ministerul de rebel spre a-și completa studiile în școala specială de artilerie și geniu din Brusela, a început prin a studia cu multă ardoare matematicile la universitatea din acel oraș, unde, după ce a lucrat la observatorul astronomic și în laboratorul de fizică, a reușit a lua, în 1873, diploma de doctor în științele fizice și matematice. Munca multă i-a zdruncinat sănătatea și astfel s-a dat dimisiunea din armată. A urmat înse cursurile școlii politehnice tot acolo și obținut în 1875 diploma de geniu civil.

Întors în țară, în septembrie 1875, a fost numit inginer al portului Brăila; în acelaș timp și profesor de matematică la gimnasiu, unde a funcționat până la declararea războiului în 1877, când în calitate de locotenent milițian de artilerie, a comandat, în tot timpul războiului, bateria de coastă care a operat la luarea Rahovei.

Încă înainte de începerea războiului, după ce ajutase pe frate-seu, dr. Alesandru Hepites, la înființarea unei stațiuni meteorologice la Galați, concepușe ideia de a crea la Brăila, o stațiune meteorologică, care să serve de model. În acest scop, îndată după terminarea războiului, densusul se duse pentru mai multe luni în străinătate, unde a studiat organizația serviciilor meteorologice cele mai renumite.

Astfel stațiunea meteorologică înființată de densusul, cu cheltuiala sa, la Brăila, avea dreptul să atragă atențiunea oamenilor învățați din țară și din străinătate. Academia Română, căreia i-a adresat mai multe comunicațiuni, îl alege membru corespondent încă în 1880.

La 1881 a fost numit profesor de fizică la școala specială de artilerie și geniu nou creată în Bucureșei, deci a părăsit Brăila, permutându-se ca inginer în direcția de studii pentru noile drumuri de fer.

Într'aceste noul minister al agriculturii dorind să înființeze un serviciu meteorologic, s'a adresat dlui Hepites cere a primit cu entusiasm propunerea.

Dintr'acest moment densusul s'a devotat cu tot sufletul studiului meteorologic. În acest scop a întreprins o nouă călătorie de studii în străinătate. Întors în țară, a demisionat din postul de inginer, fiind numit într'acela de inspector general domonial la ministerul de agricultură, cu însărcinarea specială d'a crea Institutul Meteorologic, care a început să funcționeze în iulie 1884, când a și fost numit director al seu.

De aci încolo viața sa este strins legată cu aceea a institutului ce a creat. Spre a se putea consacra exclusiv studiilor sale, a renunțat rënd pe rënd, la toate catedrele ce ținuse.

Activitatea sa a atras în scurt timp atențiunea specialiștilor din străinătate. A fost ales membru în comitetul internațional de meteorologie și în comitetul internațional de măsurii și greutateți. Densusul face parte dintr'un mare număr de societăți științifice din țară și din străinătate. Vicepreședinte al societății de științe din Bucureșei și membru onorific al societății de medici și naturaliști din Iași, densusul a fost ales membru corespondent al societății germane de meteorologie de la Berlin și corespondent al Observatorului fizic central Nicolae din St. Petersburg.

Lucrările sale publicate sunt foarte numeroase, scoase la lumină în publicațiunile speciale ale institutului ce dirigează și în Analele Academiei Române.

LITERATURĂ.

DI GR. G. TOCILESCU apreciat în străinătate.

Distinsul savant dl H. Van de Weerd publică în revista de filologie clasică „Bulletin bibliographique du Musée Belge“ o dare de seamă foarte elogioasă despre lucrările archeologice ale dlui Gr. G. Tocilescu. Îndeosebi insistă mult asupra săpăturilor sale de la Adam-Klissi, asupra monumentului Tropaeum-Traiani, care este un turn cilindric înalt de 32 metri și de 30 metri în diametru, un enorm bloc de zidire fără cavitate interioară, îmbrăcat pe dinafară cu sculpturi privitoare la istoria războiului Dacilor și având deasupra un trofeu. Lângă monumentul acesta, dl Tocilescu a descoperit un imens mausoleu, înălțat de Traian în onoarea soldaților căzuți în războaiele cu Dacia. Opera dlui Tocilescu, serie autorul, este indispensabilă ori și căruia care se interesează de anticități militare, de arta greco-romană și în general de istoria imperiului.

„Renașcerea Latină“ se numeșce o revistă care a apărut de curând la Paris și care numără printre colaboretorii sei și câțiva români. O strălucită pleiadă de scriitori francezi constitue statul major al noiei reviste. Dl Gabriel Hanotaux, academicianul bine cunoscut, fost ministru de esterne al Republicei, e în fruntea acestei grupări. Scopul ce urmăreșce „Renașcerea Latină“ se resumă în următoarele puncte: 1. De a apără cu energie geniul latin contra ori-cărei încercări de a-l schimba, ori de a-l diminua. 2 De a servi ca trăsătură de unire între diferitele națiuni de origină latină, împrășiate pe suprafața globului.

Români buni și Români rei. Sub acest titlu, dl Ovid Densusianu a publicat la Bucureșei o broșură,

care conține „părerii imparțiale asupra activității patriotice a Ligei Culturale“, articole reproduse din „Revista Română politică și literară“. De vânzare la „Revista Română“, Pasagiul Român 4, București. Preț 1 leu și 50 bani.

Școlarul declamator. Sub titlul acesta a apărut la Arad în tipografia „Tribunei Poporului“ o broșură frumoasă conținând versuri scrise și alese pentru școlarii și tinerii cari declamează la esamiene, zile onomastice, la concerte etc. de Nicu Stejarel. Preț 50 bani.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Sâmbătă seara s'a dat la Teatrul Național o reprezentație de serbătoare cu piesa „Peneș Curcanul“ a dl. T. Dușu-Dușescu și V. Leonescu. Aș asistat la reprezentație principele Ferdinand și principesa Maria, cătră cari, după actul al doile, artistul I. Petrescu a rostit o frumoasă cuvântare compusă de dl. T. Dușu-Dușescu. Sala, literalmente plină, cu mare parte de public din provincie și chiar de peste hotare, a aplaudat cu mult entuziasm piesa, ca și discursul, izbucnind în ovațiuni cum rar s'a vădut la Teatrul Național. După dorința exprimată de Altețele Lor Regale, piesa „Peneș Curcanul“ se va mai reprezenta în matineă duminică 19 mai v. (1 iunie n.) principele Carol dorind să vadă cu deosebire frumosul tablou al asaltului de la Grivița din actul al 3-lea.

Concert și teatru în Cefa. Tinerimea școlară din comuna Cefa în Bihor va da în 21 mai v. (3 iunie n.), cu ocaziune adunării generale a reuniunii învățătorilor gr. or. români, din protopopiatul Tinței, concert și reprezentație teatrală, sub conducerea învățătorului Ioan Costa. Vor fi cântări și declamațiuni, după care se va jucă: „Nunta lui Pirjol“ teatru pentru copii de Iosif Vulcan. Apoi va urmă dans.

Producțiune musicală-teatrală în Brad. În ziua de Constantin și Elena, 21 mai v., se va aranjă la Brad o producțiune musicală-teatrală. Înteu se vor cântă patru compoziții musicale; apoi se va jucă „Pălăria Ciasornicarului“ comedie într'un act, localizată de A. G. N.

MUSICĂ.

Al doile concert al dnei Vlădaia în Orăștie. La dorința inteligenței române, dna Irina Vlădaia a dat la Orăștie în duminică trecută, 25 mai n., al doile concert, cu un program foarte bogat și variat. La concertul acesta ș-au dat concursul și dșoara Therese Lang pianistă și dl Gr. Savu, artist dramatic.

Societatea musicală „Hora“ în București. Un grup de muzicanți bucureșteni de diferite ramuri s'au constituit într'o societate musicală în participație cu numele *Hora*. Scopul acestei societăți este: *a*, să răspândească gustul de musică mai ales în pătura de jos a poporului; *b*, să cultive și să practice musica de toate genurile, dar mai de preferință musica chorală națională populară; *c*, să vină în ajutor membrilor sei în cas de boală, lipsă de lucru și deces; *d*, să desvolte spiritul de solidaritate între membri; *e*, să fondeze o bibliotecă, o revistă musicală și o școală preparatoare de musică; *f*, să formeze

un fond pentru înființarea unei case de economii și credit a muzicanților, și — cu timpul — să construiască un institut de invaliți muzicanți și un teatru popular. Pentru atingerea gradată a scopurilor societății, se vor da concerte chorale populare, serate, serbări, baluri, etc. Școala și revista societății se vor înființa în toamnă, dacă impregiurările vor permite. Președinte al societății a fost ales dl Juarez Movila.

Operetă națională în Cernăuți. Săptămâna trecută societatea „Armonia“ din Cernăuți a reprezentat în teatrul de acolo de trei ori cu mare succes opereta națională „Moș Ciocârlan“ de cunoscutul nostru compozitor dl Tudor cav. de Flondor. Opereta aceasta s'a mai jucat și anul trecut, dar succesul de acuma a fost mai covârșitor. Întocmai ca atunci, astfel și de asta-dată dșoara Aglaia Lupul, absolventă a conservatorului din Viena, a încântat tot publicul. Aș mai fost mult aplaudate și dșoarele Dolfi Deng, Dora și Aglaia Täuber. Corurile aș fost precise.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Regina României ținând evangelia. La serbarea de 10 mai în București, când Metropolitul a cetit sf. evangelia, înaltului prelat a început să-i tremure mâinile, căci frigul devenise destul de simțitor. Regina a observat slăbiciunea bătrânului cap al bisericii și cu multă grație, a înaintat până lângă I. P. S. Sa și i-a ținut evangelia până ce a sfârșit de cetit capitolul. Fapta aceasta a mișcat adânc întreg publicul.

Noul protopresbiter al Vêrșetului. Pr. S. S. a episcopul Nicolae Popea a hirotesit întru protopresbiter al tractului Vêrșet pe alesul părintele David Têrfaloga, pân' acuma paroc în Recița.

G E E N O U ?

Hymen. Dl *Gavriil Micu*, cassar al institutului de credit și economii „Chioreana“ din Somețu-mare, s'a cununat acolo în duminică trecută, cu dșoara *Regina Cherebeț*. — Dl *Ioan Dăian* și dșoara *Dorița Stroia* s'au cununat în duminică trecută în Mercurea. — Dl *Isidor Mihaiu* și dșoara *Iustina Maior* se vor cunună în 1 iunie în biserica gr. cat. din Luncă.

Serbarea zilei de 10/23 mai la București a fost admirabilă. Festivitățile s'au început încă la 8/21 prin o solenitate la Ateneul Român, cu care ocaziune dl prim-ministru Sturdza, ca ministru ad interim la resboi, a salutat pe regele în numele armatei, prin o cuvântare-conferență în care a făcut istoricul rșbelului din 1877 și i-a predat darurile armatei. În răspunsul seu regele a zis: „Să dea cerul ca urmașii mei să păstreze și să mărească încă moștenirea mea!“ La 9/22 seara s'a făcut la Palatul regal cu mare ceremonie ținuirea drapelului nou, cari în 10/23 dimineața la 9 aș fost duse cu o gardă de cnoare și cu musică la Altarul-de-Câmp, ridicat la înecrușarea stradelor Romana și Primăverii. Regele și regina aș sosit acolo în trăsură, cu mare suită, în sunetul tunurilor, dimpreună cu principele Ferdinand și principesa Maria și principele Carol și principesa Elisabeta. Regele purtă uniformă de general în mare

ținută, iar regina eră îmbrăcată în rochie albă; principesa moștenitoare purtă o prea frumoasă rochie de brocart alb, țesută în spice de grâu, cu fir de aur; iar principele Carol purtă uniforma elevilor școalelor fiilor de militari. Serviciul divin a fost oficiat de mitropolitul primat, asistat de ceilalți înalți prelați. Corul seminarului central a cântat obicinuitele rugăciuni rituale. După serviciul divin a urmat schimbarea drapelului. Mitropolitul-primat le-a stropit cu apă sfințită și binecuvântă pe oșteni. Regele, cu mâna pe sabie, cu glas tare și împunător, rostește jurământul de credință la steag. Jurăm, juărăm! repetă toți ofițerii. Suveranul cu o voce puternică, adresându-se oștimei, rostește o frumoasă cuvântare patriotică. Apoi începe să treacă pe dinaintea frontului veteranilor, cărora le adresează cuvinte binevoitoare. După aceea începe defilarea. În frunte trăsura regală în care luaseră loc regina, principesa României, cu principii Carol, Elisabeta și Maria. Un pluton de jandarmi. Cele 43 drapеле vechi. Regele în fruntea unui numeros și strălucit stat major. De și plouă, regina, principesa Maria și micii principii, au mers în trăsura deschisă mult timp; înse în urmă începând ploaia torențială cu grindină, landoul a fost închis. Când a apărut cortegiul spre tribune, la vederea familiei regale, impresurând și impresurată de drapелеle vechi și glorioase, întregul public a fost cuprins de o imensă emoțiune. Steagurile s'au oprit lângă chioșcul regal, alătura de regele. Regina și principesa Maria, luând loc în chioșc, au stat tot timpul în picioare, având în mijlocul lor pe principele Carol. Abia spre sfârșitul defilării regina a ședut și a luat pe principele Carol în brațe, căutând a-l învelui și a-l încălzi. În fruntea divisiiei 4 de la infanterie defilează principele moștenitor, care trece apoi la dreapta regelui, ceva mai apoi, ca ceilalți comandanți. De și ploia vârsă, principele refuză a lua măcar o manta pe umeri. Toți generalii, atașații militari străini, au stat neclintit pe loc. Dl D. Sturdza stetea la picioarele scării chioșcului regal, încungiu-rat de miniștri, de președinții corpurilor legiuitoare. Defilarea s'a terminat la orele 2¹/₂. Lumea imensă s'a întors apoi acasă. Orașul a fost splendid pavosat. Seara iluminatiune generală.

Darul armatei române, care prin dl prim-ministru Dimitrie Sturdza s'a predat regelui Carol în 8/21 maiu la Ateneu, este un album admirabil executat. Albumul conține 270 de fotografii, reprezentând pe regele, pe principele moștenitor, toate corpurile de armată și divisiile. Inscripția este: Armata română — Marelui căpitan. S'a mai oferit un album alegoric, reprezentând faptele mărețe ale dinastiei române. Pe table de aur și argint sunt zugrăviți: regele intrând în Plevna, regina îngrijind bolnavii.

Spitalul militar „Regina Elisabeta.” În amintirea ostenelelor depuse de Maj. Sa regina Elisabeta întru alinarea suferințelor răniților și bolnavilor în resboiul independenței, regele Carol a decis ca spitalul militar central începând din 10/23 maiu an. c. să poarte numele de: „Spitalul militar regina Elisabeta.”

Batalionul „Regina Elisabeta.” Fapt ostășesc însemnat a fost intrarea batalionului 2 de vânători români în reduta Grivița după o luptă crâncenă, în ziua de 30 august 1877. Regele Carol dorind ca aceasta biruință să stea veșnic în amintirea armatei sale, a decis ca batalionul 2 de vânători să

poarte începând din 10/23 maiu numele de batalionul 2 vânători „Regina Elisabeta.”

Principele Carol în școala fiilor de militari. Regele Carol a ordonat în 10/23 maiu ca principele Carol să se inscrie în cadrele școalei fiilor de militari din Iași.

Avansări în armata comună austro-ungară. Cu ocaziunea avansamentului de primăvară au mai fost avansați: Căpitanul de cl. a II. Vincențiu Beran căp. de cl. I. în reg. 86 de infant. Corneliu Cozgară în reg. 55 de infant. Victor Goglea în reg. 97 și Gustav Alesi în reg. 51. Locotenenții: Stefan Blondean, căpitan de cl. II. în reg. 3. Augustin Pilvan în reg. 76 și Antoniu Lehar în reg. 50 de infant. Sublocotenenții: Francisc Marcian locotenent în reg. 16 de infant. și Ioan Pintar în reg. 75 de inf. Cadetul George Cartalia sublocotenent reg. 29 de inf. Medicul de reg. de clasa II. Eugeniu Nestor medic de cl. I. în reg. 7 dragoni și accesistul de comptabilitate Moise Barb oficial de comptabilitate de cl. III în ministerul de războiu.

Ce se citește în părțile sătmărene. Un corespondent al ziarului „Tribună” scriind despre adunarea unei reuniuni învățătoresci, care s'a ținut de curând în comuna Andrid, observă: „Cu regret am constatat la aceasta adunare, că cei mai mulți dintre învățătorii acestui despărțământ nu citeșe nici o gazetă românească.” Dar preoții?

Un nou institut de bani, La Sân-Miclăușul-mare în Torontal s'a pornit mișcare pentru înființarea unui institut de bani, cu numele „Viitorul” și cu un capital de 400.000 coroane, în acții de câte 200 coroane. Prospectul e subscris de dnii dr. N. Oprean avocat, preoții I. Popovici, Terente Oprean, dr. Epaminonda Lucaci, Silviu Bichiceanu și de alții.

Oglinda lumii. Din *Martinica* se anunță, că o nouă erupțiune a vulcanului Pelée, produsă în 24 l. tr. a nimicit cu totul ce-a mai ramas din tērgulețul Bassepointe. Petrunderea în Saint-Pierre este peste putință până acum. — *Președintele Franței*, întorcându-se de la St. Petersburg, a dat acolo 100.000 franci în scopuri de binefacere. Pe drum s'a oprit la Copenhaga, unde a fost întâmpinat de regele și principii; apoi s'au dus la palatul regal, unde s'a dat în onoarea președintelui un dejun, după care ș-a continuat călătoria. — *Contele Tolstoi*, renumitul scriitor rus, s'a bolnăvit de tifos abdominal. — *Din Neapoli* se depeșează că un individ a aruncat douē pietre contra trenului în care se află regele și regina Italiei. — *Din Petersburg* se scrie că s'a descoperit o conspirație, care voia să asasineze pe țarul cu privilegiul visitei lui Loubet.

Au murit: Dr. *Ioan Turcan*, archipresbiter-mitrofor, fost asesor la consistoriul din Cernăuți, deputat la dietă și în senatul imperial din Viena, un bărbat foarte valoros, la Cernăuți în 19 maiu, în etate de 84 ani; — *Sofroniu Cărlaneu*, paroc gr. cat. în Tecușul-român, vicariatul Făgărașului, la 16 maiu, în etate de 74 ani; — ved. *Ana Petricăș n. Popa* în Turda-vechiă, la 21 maiu, în etate de 54 ani; — *Floriant Biro*, preot gr. or. în Herendestii, lângă Lugoș, la 5/18 maiu, în etate de 80 ani; — *Ioan Dunca*, subjude r. în pensiune, în Sătmăr, la 26 maiu, în etate de 60 ani.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. mai 1902.

Budapesta—Oradea—Predeal—București						București—Predeal—Oradea—Budapesta.						
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		
Budapesta	pleacă	6 50	8 30	2 —	5 45	9 15	București	pleacă	— —	7 50	— —	9 15
Szolnok	"	9 07	11 31	3 59	9 27	11 19	Predeal	"	— —	3 32	— —	1 12
Szajol	"	9 21	11 49	4 12	9 46	11 33	Brașov	sosește	— —	5 00	— —	2 18
P.-Ladány	"	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	— —	7 48	5 8	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	Feldiora	"	— —	8 27	5 58	3 15
M.-Peterd	"	— —	3 —	— —	1 00	— —	Homorod Kőhalom	"	— —	10 03	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	— —	3 12	— —	1 14	— —	Sigbișora	"	— —	11 40	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	11 48	3 32	— —	1 36	— —	Mediaș	"	— —	12 40	10 58	6 37
Oradea-Mare	sosește	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	— —	1 25	11 50	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 21	4 10	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	— —	2 16	12 40	— —
Velența	"	— —	4 17	— —	2 31	2 26	Küküllőszeg (Blaș) "	"	— —	2 21	12 58	— —
F.-Oșorheiü	"	— —	4 28	— —	2 42	— —	Teiuș	sosește	— —	3 02	1 42	7 35
Teleagd	"	12 51	4 50	7 15	3 03	2 51	"	pleacă	12 05	3 38	8 48	2 07
Aleșd	"	†1 04	5 08	†7 28	3 21	†3 05	Aiud	"	12 28	3 58	9 07	2 29
Vad	"	1 27	5 33	7 50	3 45	3 26	Felviñ	"	12 54	4 20	9 30	2 51
Ciucea	"	2 14	6 42	8 37	4 52	4 16	M. Ujvár	"	1 03	4 27	9 37	2 58
Huedin	"	2 46	7 23	9 08	5 32	4 52	Sz. Kocsárd	"	1 58	4 32	9 53	3 11
Jegenye	"	3 10	7 55	†9 33	†6 01	— —	Ar. Gyéres	"	2 30	5 12	10 30	3 48
Ciuş	sosește	3 42	8 37	10 08	6 59	5 55	Apahida	"	4 02	6 27	11 45	5 02
Ciuş	pleacă	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11	Ciuş	sosește	4 27	6 48	12 07	5 24
Apahida	"	4 41	9 07	11 11	8 59	6 27	Ciuş	pleacă	5 23	7 00	12 53	6 17
Ar. Gyéres	"	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	†6 11	7 59	†1 33	7 21
Sz. Kocsárd	"	6 33	10 56	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	6 40	8 37	2 05	7 58
M. Ujvár	"	6 40	11 03	1 58	11 40	— —	Ciucea	"	7 09	9 19	2 38	8 37
Felviñ	"	6 48	11 12	2 07	11 50	— —	Vad	"	7 47	10 08	3 20	9 32
Aiud	"	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	†7 59	10 25	†3 32	9 49
Teiuș	sosește	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	8 11	10 42	†3 44	10 07
"	pleacă	— —	12 24	— —	1 43	8 37	F.-Oșorheiü	"	— —	11 01	— —	10 27
Küküllőszeg (Blaș) "	"	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Velența	"	8 32	11 10	— —	10 37
Blaș	"	— —	1 14	— —	2 36	— —	Oradea-Mare	sosește	8 38	11 17	4 09	10 44
Kis Kapus	"	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	8 43	11 36	4 15	11 04
Mediaș	"	— —	2 33	— —	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	8 52	11 47	— —	11 14
Sigbișoara	"	— —	3 47	— —	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	— —	12 05	— —	11 37
Homorod-Kőhalom	"	— —	5 35	— —	7 54	12 26	M.-Peterd	"	— —	12 17	— —	11 50
Feldiora	"	— —	7 16	— —	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalu	"	9 23	12 29	4 52	12 05
Brașov	sosește	— —	8 —	— —	10 25	2 09	P.-Ladány	"	10 06	1 34	5 40	1 19
"	pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19	Szajol	"	11 21	3 8	6 59	3 04
Predeal	sosește	— —	1 11	— —	— —	3 31	Szolnok	"	11 44	3 35	7 32	3 37
București	"	— —	8 05	— —	— —	9 10	Budapesta	sosește	1 50	6 20	9 35	7 10

Oradea-Mare—Arad.					Arad—Oradea-Mare.										
		Person.						Person.							
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4	45	7	—	Arad	pleacă	5	10	11	20	9	35
Ósi	"	10	30	4	56	7	16	Chitighaz	"	6	14	12	31	10	54
Less	"	10	48	5	05	7	40	Ciaba	sosește	6	40	12	57	11	24
Cefa	"	11	03	5	34	8	05	Ciaba	pleacă	7	—	1	38	4	50
Salonta	"	11	26	6	20	8	46	Giula	"	7	27	2	02	5	26
Kőtegyán	"	11	44	6	24	9	15	Sarkad	"	7	47	2	22	5	54
Sarkad	"	11	54	6	33	9	31	Kőtegyán	"	7	57	2	32	6	10
Giula	"	12	18	6	57	10	01	Salonta	"	8	23	2	57	6	47
Ciaba	sosește	12	37	7	29	10	30	Cefa	"	8	42	3	15	7	18
Ciaba	pleacă	2	05	7	41	4	32	Less	"	9	04	3	33	7	51
Chitighaz	"	2	34	7	56	5	38	Ósi	"	9	21	3	49	8	16
Arad	sosește	3	32	9	—	6	05	Oradea-Mare	sosește	9	32	4	00	8	31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.